

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Vita Petri Canisii De Societate Iesv

Rader, Matthäus

Monachii, 1614

V. Lucubrationes Canisij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70957)

CAPVT V.

Canisius bene latinè doctus, Eloquentiæ puer magnam operam posuit, quæ postea res diuinas tractanti magno subsidio fuit. Ut enim corpus quamuis elegãs & venustum, si tamen a pro cultu amictuq; careat, dignitatem amittit; Ita disciplinæ grauiore, nisi cultu orationis & maiestate compositionis excolantur, multũ de dignitatis auctoritate perdunt. Et quamuis Canisius pigmenta Rhetorũ, & lenocinia verborũ neglexerit, vsus tamen est non incõmodo barbaroue genere dicẽdi, (quale id etatis passim per Theolgos grassabatur) sed cõmodo, & reb⁹, quas tractabat, accommodato, vt in ipso neglectu curiosę elegantię honest⁹ quidã orationis habit⁹ cultusq; appareret. In libris porrò cõdendis scribẽdisq; tantũ studiũ adhibuit, vt manum de tabula vix posset tollere, adeo nullũ emendandi & recognoscendi finem

Eloquentia ad omnem vitam & summa studia necessaria.

Diligentia Canisij

R 4 facie-

faciebat, etiam tum, cum formis aeneis subiecti libri sub prelis gembat, fatigabat subinde operas aliis atque aliis verbis identidem subiectis uti propè per vim scripta illi fuerint extorquenda, quod nunquam sibi satisfacere videretur, ut vsu venit iis, qui non ut populo placeant, condunt fabulas, sed ut orbem terrarum vel à prauis erroribus mentis expediât, vel peruersos populi mores emendent, allaborant. Applicauerunt illum parentes Iuris prudentiæ; propendebat Canisius ad sacrarum litterarum cognitionem, quo illum diuinior mens trahebat. Ut patri tamen obtemperaret, & leges aperte perdiscebat & clam rerum celestium studiis vacabat, in quibus tantoperè profecit, ut facile equales omnes superaret. Statim enim à patris morte se sanctioribus Theologiæ disciplinis totum emancipauit. Et quia semper Musis Virginibus cum Venere malè

malè conuenit, pudoris quoque flo-
rem æterno voto consignauit, neq;
lęsit vnquam. Cęleste quoq; Numen
in purā & sanctā mentē pleno se flu-
mine infudit, quod postea p̄ calamū
& vocē in omnes p̄pe gētes effudit.
Cōposuit enim volumina non pau-
ca inter ingentes negotiorū moles.
Primū omniū S. Cyrilli pōtificis Ale-
xandrini vigilias duobus volumini-
bus distinctas ex Melchioris Nouesi-
ani formis edidit, quas ego tamē non
vidi. Sed ita narrant Acta Collegij
nostri Colonienſis. Anno CIO. IO. XLV.
*Canisius deinde reuersus Coloniam Theolo-
gicus studiis se totum immerſit, formatuſq;
Baccalaureus, Cyrilli Alexandrini opera
duobus tomis distincta ex officina Melchio-
ris Nouesiani eleganti typo edidit, quorum
alterum Archiepiscopo Sebastiano Mogun-
tino; alterum Theologiae studiosis condisci-
pulis suis dedicauit. Hoc adieci, quod in syl-
labo lucubrationum Canisii, Cyrillus fue-
rit præteritum. S. quoque Leonis Pōtificis ope-*

ra omnia, emendauit in Vbijs. Deinde
 viennæ *Summam doctrinæ Christianæ*, si-
 ue *Catechismum*, breuem quidem illū,
 sed præclarissimum, & qui copiosæ
 bibliothecæ instar sit conscripsit:
 quem Petrus Busæus nostræ Societa-
 tis Theolog⁹ pereruditus locupleta-
 uit, explicatis & integrè ad verbū ad-
 ductis sanctorū Patrum testimoniis,
 quæ Canisius extra ordinē versuum
 ad oram indicauerat, & in angustum
 coaceruauerat, quasi digitum in fon-
 tes intendens⁹.

Scrispsit etiam aduersus Magdebur-
 geneses Centuriatores *Comentario-*
rum de verbi Dei corruptelis.

Tomos II. quorum prior est

De venerando Christi Domini præcurso-
re Ioanne Baptista. Posterior.

De sanctissima Virgine Maria Deipara
 ingens atq; spissum opus in sex libros
 diuisum: in quo quidquid impij
 mētuntur, & ad deprauandas scrip-
 turas, & præcursoris, & Dei Matris
 glori-

gloriam obscurandam adferunt, luculenter, grauitèr, eruditeq; cōfutat. Scripsit Fastos Sanctorum ad modū Romanum, Adonis, Bedæ, & aliorū.

Concionum Tomos II. seu Notas aureas in Euangelia Dominicarū, & Festorum per totum annū, senecta iam ætate.

Et duos alios libellos aureos, *Exercitamenta Christianæ pietatis, & Manuale Catholicorū*: Et hæc quidem latina voce, nostrate verò Germ. scripsit, *Conciones in quatuor Dominicas aduentus, & in Natalem Domini.*

Librum precationum.

Librum de confessione & communionè.

Vitas SS. Fridolini, Mauritij, & Sociorū Thebeorum. D. Nicolai Eremitæ.

Deniq; euulgauit & latinè.

Selectas à se D. Hieronymi Epistolas.

Parabat & volumen de Christo, & alterū de S. Petro, quemadmodū de Beata virgine, & Ioanne Baptista confecerat, sed conatus tantos vires destituere. Apponerè huc Alphonsi

Sal-

Salmeronis Epistolam ad Canisium olim datam, qua viri eruditio & virtus mirificè illustratur. Sed quia longior est, quam vt huc transferatur, & in Salmeronis operibus legitur, poterit lector illã inde, si volet, petere.

ELOGIA IVDICIAQVE VARIORVM DE CANISIO.

CAPVT. VI.

CAnisio, nescio quo pacto contraferè morem sæculorum vsuuenit, vti viuus plurimum celebraretur, & mortuus amplius coleretur, præsertim vbi sacrũ eius pignus corporis apud Heluetios cum summa veneratione custoditur. Virum admirabantur Pontifices, venerabãtur Cæsares, Cardinales, Principesque officiosissimè complectebantur; antagonistæ formidabant, inferorum Principes refugiebant, tanta de viuētis virtute fama longè lateque differebatur. Ferdinandus Imperator tuenda